AL DOILEA PROTOCOL LA CONVENŢIA DE LA HAGA CU PRIVIRE LA PROTECŢIA BUNURILOR CULTURALE ÎN SITUAŢII DE CONFLICT ARMAT*

(26 mai 1999)

P*ărţile,*

Conştiente de nevoia îmbunătăţirii protecţiei bunurilor culturale în situaţii de conflict armat şi a stabilirii unui sistem special de protecţie pentru bunurile culturale anume desemnate;

Reafirmând importanţa prevederilor Convenţiei pentru protecţia bunurilor culturale în situaţii de conflict armat, încheiată la Haga la 14 mai 1954, şi subliniind necesitatea completării acestor prevederi prin măsuri care să întărească implementarea lor;

Dorind să aducă Înaltele Părţi Contractante mai aproape de aplicarea protecţiei bunurilor culturale în situaţii de conflict armat prin stabilirea unor proceduri adecvate în acest sens;

Considerând că regulile care guvernează protecţia bunurilor culturale în situaţii de conflict armat ar trebui să reflecte evoluţiile din cadrul dreptului internaţional;

Afirmând că regulile dreptului internaţional cutumiar vor continua să guverneze problemele nereglementate prin prevederile acestui Protocol,

Au convenit următoarele:

CAPITOLUL 1
Introducere

ARTICOLUL 1
Definiţii

În sensul prezentului Protocol:

a) a) **Parte** înseamnă un Stat Parte la acest Protocol;

b) b) **Bunuri culturale** înseamnă patrimoniul cultural aşa cum a fost definit în articolul 1 al Convenţiei;

c) c) **Convenţie** reprezintă Convenţia pentru protecţia bunurilor culturale în caz de conflict armat, semnată la Haga în 14 mai 1954;

d) d) **Înaltă Parte Contractantă** reprezintă un Stat Parte la Convenţie;

e) e) **Protecţie specială** reprezintă sistemul de protecţie specială stabilit în articolele 10 şi 11;

f) f) **Obiectiv militar** reprezintă un obiectiv care prin natura, prin locul, scopul sau utilizarea sa aduce o contribuţie efectivă la o acţiune militară şi a cărui distrugere totală sau parţială, capturate ori neutralizate, în circumstanţe date la momentul respectiv, oferă un avantaj militar hotărâtor;

g) g) **Ilicit** reprezintă, sub semnul constrângerii sau altfel, o violare a regulilor aplicabile ale dreptului intern al teritoriului ocupat ari ale dreptului internaţional;

h) h) **Lista** înseamnă lista internaţională a bunurilor culturale care beneficiază de protecţie specială stabilită în conformitate cu articolul 27, subparagraful 1(b);

i) i) **Director general** reprezintă Directorul General al UNESCO;

j) j) **UNESCO** reprezintă Organizaţia Naţiunilor Unite pentru Educaţie, Ştiinţă şi Cultură;

k) k) **Primul Protocol** este Protocolul pentru protecţia bunurilor culturale în caz de conflict armat, încheiat la Haga la 14 mai 1954.

ARTICOLUL 2
Relaţiile cu Convenţia

Acest Protocol completează Convenţia în relaţiile între Părţi.

ARTICOLUL 3
Domeniul de aplicare

1. 1. În completare la prevederile care se vor aplica în timp de pace, acest Protocol se va aplica în situaţiile la care face referire articolul 18 paragrafele 1 şi 2 ale Convenţiei şi articolul 22 paragraful 1 din Prezentul Protocol.

2. 2. Când una dintre părţile la un conflict armat nu este legată prin acest Protocol, Părţile la acest Protocol vor rămâne legate de el, în relaţiile lor reciproce. Mai mult, ele se vor obliga prin acest Protocol în raport cu un Stat parte la conflict care nu este legat prin intermediul său,

dacă cel din urmă acceptă prevederile acestui Protocol în aşa măsură încât le aplică.

ARTICOLUL 4
Legătura dintre capitolul 3 şi alte prevederi ale Convenţiei şi acest Protocol

Aplicarea prevederilor capitolului 3 ale prezentului Protocol nu aduce prejudicii:

a)aplicării prevederilor capitolului I din Convenţie şi capitolului 2 din acest Protocol;

b)aplicării prevederilor capitolului II din Convenţie mai puţin când între Părţile la acest Protocol sau o Parte şi un stat care acceptă şi aplică prezentul Protocol în conformitate cu articolul 3 paragraful 2, acolo unde s-a acordat protecţie specială şi protecţie sporită bunurilor culturale, se vor aplica doar prevederile protecţiei sporite.

CAPITOLUL 2
Prevederi generale privind protecţia

ARTICOLUL 5
Protecţia bunurilor culturale

Măsurile preparatorii întreprinse în timp de pace pentru protecţia bunurilor culturale împotriva efectelor previzibile ale unui conflict armat conform articolului 3 al Convenţiei vor include, în mod corespunzător, pregătirea inventarelor, planificărilor şi măsurilor urgente de protecţie împotriva incendiilor sau colapsului structural, pregătirea pentru mutarea bunurilor culturale sau prevederi pentru o protecţie *in situ* adecvată unor astfel de bunuri şi desemnarea autorităţilor competente responsabile pentru protecţia bunurilor culturale.

ARTICOLUL 6
Respectul faţă de bunurile culturale

În scopul asigurării respectului faţă de bunurile culturale în conformitate cu articolul 4 din Convenţie:

a) o renunţare în baza unei necesităţi militare imperative, conform articolului 4 paragraful 2 din Convenţie, poate fi invocată doar pentru a direcţiona un act de ostilitate împotriva bunurilor culturale pentru următoarele motive:

i) i) acel bun cultural a fost constituit în cadrul unui obiectiv militar; şi

ii) ii) nu există o altă alternativă posibilă în vederea obţinerii unui avantaj militar similar aceluia oferit prin dirijarea actului de ostilitate împotriva acelui obiectiv;

b) o renunţare în baza unei necesităţi militare imperative conform articolului 4 paragraful 2 din Convenţie poate fi invocată doar pentru utilizarea unui bun cultural într-un scop care-l poate expune distrugerii sau deteriorării atunci când şi doar dacă nu există o alternativă posibilă între o astfel de utilizare a bunurilor culturale şi o altă metodă posibilă pentru obţinerea unui avantaj militar similar;

c) decizia de a invoca o necesitate militară imperativă poate fi luată doar de către un comandant al unei forţe de echivalentul unui batalion sau mai mare decât acesta, sau al unui post mai mic ca întindere acolo unde circumstanţele nu permit astfel;

d) în cazul unui atac bazat pe o decizie luată în conformitate cu subparagraful (a), se va da un avertisment efectiv ori de câte ori circumstanţele o permit.

ARTICOLUL 7
Precauţii în atac

Fără a aduce prejudicii altor precauţii cerute de dreptul internaţional umanitar în timpul operaţiilor militare, fiecare Parte la conflict va proceda astfel:

a) a) va face tot posibilul să se verifice dacă obiectivele ce vor fi atacate sunt sau nu bunuri culturale protejate conform articolului 4 din Convenţie;

b) b) va lua toate precauţiile posibile în alegerea mijloacelor şi metodelor de atac în vederea evitării şi în toate situaţiile a reduce deteriorarea incidentală a bunurilor culturale protejate conform articolului 4 al Convenţiei;

c) c) se va abţine de la a decide lansarea unui atac care este de aşteptat să cauzeze deteriorări incidentale ale bunurilor culturale protejate de articolul 4 din Convenţie care ar putea fi excesive în raport cu avantajul militar concret şi direct anticipat,

d) d) anularea sau suspendarea unui atac dacă devine vizibil că:

i) i) obiectivul este bun cultural protejat de articolul 4 din Convenţie;

ii) ii) atacul ar putea cauza daune incidentale bunurilor culturale protejate de articolul 4 din Convenţie şi ele ar putea fi excesive în raport cu avantajul militar concret şi direct anticipat.

ARTICOLUL 8
Precauţii împotriva efectelor ostilităţilor

Părţile la conflict vor încerca, pe cât posibil:

a) a) să mute bunurile culturale mobile din vecinătatea obiectivelor militare sau să le acorde protecţie adecvată *in situ*;

b) b) să evite amplasarea obiectivelor militare lângă bunurile culturale.

ARTICOLUL 9
Protecţia bunurilor culturale pe teritoriul ocupat

1. 1. Fără a aduce prejudicii prevederilor articolelor 4 şi 5 din Convenţie, o Parte care ocupă în întregime sau parţial teritoriul altei Părţi va interzice şi va preveni în raport cu teritoriul ocupat:

a) a) orice export ilicit, altă mutare ori transfer al proprietăţii bunurilor culturale;

b) b) orice săpătură arheologică, în afara cazurilor în care aceasta este cerută în mod strict de protejarea, păstrarea sau conservarea bunurilor culturale;

c) c) orice pagubă adusă bunurilor culturale sau schimbare a utilităţilor acestora care au menirea de a anula sau distruge dovezi culturale, istorice sau ştiinţifice.

2. 2. Orice săpătură arheologică, alterarea sau schimbarea utilităţii bunurilor culturale pe teritoriul ocupat se vor realiza, în afara cazurilor când circumstanţele nu o permit, în strânsă cooperare cu autorităţile naţionale competente de pe teritoriul ocupat.

CAPITOLUL 3
Protecţia specială

ARTICOLUL 10
Protecţia specială

Bunurile culturale pot fi plasate sub protecţie specială, dacă se dovedeşte că se întrunesc următoarele condiţii:

a) a) reprezintă patrimoniul cultural de foarte mare importanţă pentru umanitate;
b) b) sunt protejate prin măsuri legale şi administrative interne adecvate, recomandându-li-se valoarea excepţională culturală şi istorică şi asigurându-li-se un ridicat nivel de protecţie;
c) c) nu sunt utilizate în scopuri militare sau pentru a apăra puncte militare şi a fost făcută o declaraţie de către Partea care are controlul asupra bunurilor culturale, confirmând că nu vor fi astfel utilizate.

ARTICOLUL 11
Acordarea protecţiei speciale

1. 1. Fiecare Parte va supune Comitetului o Listă de bunuri culturale pentru care intenţionează să ceară acordarea protecţiei speciale.
2. 2. Partea care îşi exercită jurisdicţia sau controlul asupra bunurilor culturale poate cere ca acestea să fie incluse pe Lista ce va fi întocmită în conformitate cu articolul 27 subparagraful 1 (b). Această cerere va include toate informaţiile necesare privind criteriile menţionate în articolul 10. Comitetul poate invita o Parte să solicite ca acest bun cultural să fie inclus în Listă.
3. 3. Alte Părţi, Comitetul Internaţional al Scutului Albastru şi alte organizaţii neguvernamentale cu experţi recunoscuţi pot recomanda Comitetului anumite bunuri culturale specifice. În asemenea cazuri, Comitetul poate decide să invite o Parte să solicite includerea respectivelor bunuri culturale în Listă.
4. 4. Nici cererea de includere a bunurilor culturale situate pe un teritoriu, sub o suveranitate sau jurisdicţie asupra cărora se ridică pretenţii din partea a mai mult de un stat, nici includerea nu vor prejudicia în nici un mod drepturile părţilor la dispută.
5. 5. În urma primirii cererii de includere pe Listă, Comitetul va informa toate Părţile despre cerere. Părţile pot supune Comitetului o opoziţie la această cerere în interval de 60 de zile. Aceste opoziţii vor fi făcute doar pe baza criteriului menţionat în articolul 10. Ele trebuie să fie specifice şi în legătură cu faptele. Comitetul va lua în considerare opoziţiile, acordând Părţii solicitante a includerii cererii o oportunitate rezonabilă de a răspunde înainte de luarea deciziei. Când astfel de opoziţii sunt

înaintate Comitetului, decizia pentru includerea pe Listă va fi luată conform articolului 26, cu o majoritate de 4/5 din membrii prezenţi şi votanţi.

6. 6. Prin decizie, în urma cererii, Comitetul ca consulta organizaţiile guvernamentale şi neguvernamentale, precum şi experţi individuali.
7. 7. O decizie de acordare sau refuz al protecţiei speciale va fi luată doar pe baza criteriului menţionat în articolul 10.
8. 8. În cazuri excepţionale, când Comitetul a hotărât că Partea care a solicitat includerea bunului cultural pe Listă nu poate îndeplini criteriul cerut de articolul 10 subparagraful (b), Comitetul poate decide să garanteze protecţie sporită, dat fiind că Partea contractantă supune o cerere pentru asistenţă internaţională conform articolului 32.
9. 9. În urma izbucnirii ostilităţilor, o Parte la conflict poate cere, în sistem de urgenţă, protecţie specială pentru un bun cultural aflat sub jurisdicţia sau controlul său prin comunicarea acestei cereri Comitetului,. Comitetul va transmite această cerere tuturor Părţilor la conflict. În astfel de cazuri, Comitetul va lua în considerare opoziţiile părţilor implicate în regim de urgenţă. Decizia de acordare a protecţiei sporite provizorie va fi luată cât mai curând posibil şi, conform articolului 26, cu o majoritate de 4/5 din membrii prezenţi şi votanţi. Protecţia specială provizorie poate fi acordată de către Comitet până la elaborarea procedurii regulate de acordare a protecţiei speciale, dacă au fost întrunite prevederile articolului 10 subparagraful (a) şi (c).
10. 10. Protecţia specială va fi acordată bunurilor culturale de către Comitet din momentul înscrierii acestora pe Listă. Directorul general va trimite Secretariatului General al ONU şi tuturor Părţilor, fără întârziere, notificarea fiecărei decizii a Comitetului privind includerea unui bun cultural pe Listă.

ARTICOLUL 12
Imunitatea bunurilor culturale aflate sub protecţie specială

Părţile la un conflict vor asigura imunitatea bunurilor culturale aflate sub protecţie specială, abţinându-se de la a transforma astfel de bunuri în obiective ale unui atac prin utilizarea bunurilor şi a vecinătăţilor lor imediate în scopuri militare (ca suport al unei acţiuni militare).

ARTICOLUL 13
Pierderea protecţiei speciale

1. 1. Bunurile culturale aflate sub protecţie specială îşi vor pierde această protecţie:
   a) a) dacă o astfel de protecţie este suspendată sau anulată în conformitate cu articolul 14; sau
   b) b) dacă bunurile respective sunt sau, prin folosinţă, au devenit obiectiv militar.
2. 2. În situaţiile menţionate la subparagraful 1(b) aceste bunuri pot fi obiective ale unui atac numai dacă:
   a) a) atacul este singurul mijloc posibil de a face să înceteze folosirea acelui bun la care a făcut referire subparagraful 1(b);
   b) b) au fost luate toate precauţiile posibile de alegere a mijloacelor şi metodelor atacului, în vederea încetării unei astfel de utilizări şi a evitării sau a limitării deteriorării bunurilor culturale;
   c) c) în afara cazurilor în care împrejurările nu o permit, datorită cererilor de autoapărare imediată:
      i) i) atacul este comandat la cel mai înalt nivel operaţional de comandă;
      ii) ii) se emite un avertisment efectuat de către forţele opozante care să ceară încetarea folosirii bunurilor culturale respective, după cum face referire subparagraful 1(b); şi
      iii) iii) este acordat un timp rezonabil forţelor opozante pentru a redresa situaţia.

ARTICOLUL 14
Suspendarea şi anularea protecţiei speciale

1. 1. Atunci când bunurile culturale nu mai îndeplinesc criteriile enunţate în articolul 10 al acestui Protocol, Comitetul poate suspenda statutul de protecţie specială sau poate anula acest statut prin ştergerea bunului cultural de pe Listă.
2. 2. În cazul unei violări grave a articolului 12 privind bunurile culturale aflate sub protecţie specială provenind din utilizarea lor ca suport al acţiunilor militare, Comitetul poate suspenda statutul

protecţiei speciale. Când astfel de violări continuă, Comitetul poate anula, în mod excepţional, statutul de protecţie specială prin eliminarea de pe Listă a acelui bun cultural.

3. 3. Directorul General va trimite fără întârziere Secretarului General al ONU şi tuturor Părţilor la acest Protocol notificarea oricărei decizii a Comitetului privind suspendarea sau anularea protecţiei speciale.
4. 4. Înainte de a lua o astfel de decizie, Comitetul poate oferi Părţilor oportunitatea de a-şi face cunoscute punctele de vedere.

CAPITOLUL 4
Răspunderea penală şi jurisdicţia

ARTICOLUL 15
Violări grave ale prezentului Protocol

1. 1. Orice persoană comite o încălcare în litera Protocolului, dacă acea persoană comite următoarele acte în mod intenţionat şi violează Convenţia şi prezentul Protocol.
   a) a) transformă bunul cultural aflat sub protecţie specială în obiectul atacului;
   b) b) utilizează bunul cultural aflat sub protecţie specială sau imediata sa apropiere ca suport al unei acţiuni militare;
   c) c) distrugerea totală sau parţială sau însuşirea bunului cultural protejat conform Convenţiei şi acestui Protocol;
   d) d) face din bunul cultural protejat de Convenţie şi acest Protocol obiect al atacului;
   e) e) fură, jefuieşte sau deteriorează ori întreprinde acte de vandalism împotriva unui bun cultural protejat conform Convenţiei.
2. 2. Fiecare Parte va adopta măsurile necesare pentru a stabili infracţiunile penale conform legislaţiei sale interne aşa după cum s-a prezentat în articolul anterior, şi va face ca aceste infracţiuni să fie sancţionabile prin pedepse corespunzătoare. Astfel, Părţile se vor supune principiilor generale de drept şi celor de drept internaţional, inclusiv regulilor care extind răspunderea penală individuală la alte persoane decât cele care comit direct actul respectiv.

ARTICOLUL 16

Jurisdicţia

1. 1. Fără a aduce prejudicii paragrafului 2, fiecare Parte va lua măsurile legislative necesare pentru a stabili jurisdicţia asupra infracţiunilor prevăzute în articolul 15 în următoarele cazuri:
   a) a) când o astfel de infracţiune este comisă pe teritoriul acelui stat;
   b) b) când respectivul infractor este cetăţean al acelui stat;
   c) c) în cazul infracţiunilor prevăzute în articolul 15 subparagrafele de la (a) la (c), când respectivul infractor se află pe teritoriul său.
2. 2. Cu privire la exercitarea jurisdicţiei şi fără a aduce prejudicii articolului 28 din Convenţie;
   a) a) acest Protocol nu exclude tragerea la răspundere conform răspunderii penale individuale sau exercitarea jurisdicţiei conform dreptului intern şi internaţionale aplicabil, şi nici nu afectează exercitarea jurisdicţiei conform dreptului internaţional cutumiar;
   b) b) în afara cazurilor când un stat care nu este Parte la prezentul Protocol acceptă şi aplică prevederile acestuia în conformitate cu articolul 3 paragraful 2, membrii forţelor armate şi cetăţenii unui stat care nu este Parte la acest Protocol, în afara acelor cetăţeni care servesc în forţele armate ale unui stat care este Parte la prezentul Protocol neimpunând nici o obligaţie de a stabili jurisdicţia asupra unor astfel de persoane sau să le extrădeze.

ARTICOLUL 17
Acuzarea

1. 1. Partea pe al cărui teritoriu presupusul infractor a săvârşit o faptă prevăzută în articolul 15 subparagraful 1(a) la (c) este ţinută ca, dacă nu extrădează acea persoană, să supună, fără excepţie şi amânare nejustificată, acel caz autorităţilor competente, în vederea urmării în justiţie, prin proceduri conform legii sale interne sau, atunci când poate fi aplicabil, conform regulilor pertinente de drept internaţional.
2. **2.** Dacă poate fi aplicabil fără a aduce prejudicii regulilor pertinente de drept internaţional oricărei persoane în legătură cu care procedura a fost derulată în conformitate cu Convenţia sau cu prezentul Protocol I se va acorda un tratament cinstit şi o

dreaptă judecată conform dreptului intern şi dreptului internaţional în toate stadiile urmării penale şi, în nici un caz, nu se vor acorda unei astfel de persoane garanţii mai puţin favorabile decât acelea prevăzute în dreptul internaţional.

ARTICOLUL 18
Extrădarea

1. 1. Infracţiunile prevăzute la articolul 15 subparagraful 1(a) la (c) se consideră a fi înţelese ca infracţiuni care presupun extrădarea în orice tratat de extrădare care există între oricare dintre Părţi înainte de intrarea în vigoare a acestui Protocol. Părţile recurg la includerea unor astfel de infracţiuni în fiecare tratat de extrădare pe care îl vor încheia ulterior între ele.
2. 2. Când o Parte care face o extrădare condiţionat de existenţa unui tratat primeşte o cerere de extrădare de la o altă Parte cu care nu are un tratat de extrădare, Partea solicitantă poate, la alegerea sa, să ia în considerare prezentul protocol ca bază legală pentru extrădare cu privire la infracţiunile prevăzute la articolul 15 subparagrafele de la 1(a) la (c).
3. 3. Părţile care nu realizează o extrădare în condiţia existenţei unui tratat vor recunoaşte infracţiunile prevăzute în articolul 15 subparagrafele de la 1(a) la (c) ca infracţiuni ce presupun extrădarea între ele, supunându-le condiţiilor prevăzute de legea Părţii solicitante.
4. 4. Dacă este necesar, infracţiunile prevăzute la articolul 15 subparagraful de la 1(a) la (c) vor fi tratate în scopul extrădării între Părţi, ca şi cum ar fi fost comise nu doar în locul în care au apărut, ci şi pe teritoriile Părţilor care şi-au stabilit jurisdicţia în conformitate cu articolul 16 paragraful 1.

ARTICOLUL 19
Asistenţa juridică reciprocă

1. 1. Părţile vor asigura una celeilalte cele mai bune măsuri de asistenţă în legătură cu anchetele, procedurile penale sau de extrădare cu privire la infracţiunile prevăzute la articolul 15, inclusiv asistenţa în vederea obţinerii probelor aflate la dispoziţia acestora pentru urmărirea în justiţie.

2. 2. Părţile îşi vor îndeplini obligaţiile conform paragrafului 1 în conformitate cu orice tratate sau alte acorduri privind asistenţa reciprocă, care ar putea exista între ele. În absenţa unor astfel de tratate sau acorduri, Părţile îşi vor oferi una celeilalte asistenţă în conformitate cu dreptul lor intern.

ARTICOLUL 20
Temeiuri pentru refuz

1. În scopul extrădării, infracţiunile prevăzute în art. 15 subparagrafele de la 1 (a) la (c) şi în scopul asistenţei juridice reciproce, infracţiunile prevăzute la art. 15 nu vor fi privite ca infracţiuni politice sau infracţiuni care au legătură cu cele politice. O atare cerere de extrădare sau pentru asistenţă juridică reciprocă, bazată pe astfel de infracţiuni nu poate fi refuzată pe simplul motiv că acesta priveşte o infracţiune politică sau una ce are legătură cu o infracţiune politică sau cu o infracţiune inspirată din motive politice.
2. Nimic din prezentul Protocol nu va fi interpretat ca impunând o obligaţie de extrădare sau de acordare a asistenţei juridice reciproce, dacă Părţile solicitate au temeiuri substanţiale de a crede că cererea de extrădare pentru infracţiunile privind art. 15 subparagrafele de la 1 (a) la (c) sau pentru asistenţă juridică reciprocă cu privire la infracţiunile prevăzute la art. 15 a fost făcută în scopul urmăririi penale sau pedepsirii unei persoane pe considerente de rasă, religie, naţionalitate, origine etnică, opinie politică sau dacă supunerea cererii ar aduce prejudicii poziţiei persoanei pentru oricare din aceste motive.

ARTICOLUL 21
Măsuri privind alte violări

Fără a aduce prejudicii art. 28 din Convenţie, fiecare Parte va adopta astfel de măsuri legislative, administrative sau disciplinare care ar putea fi necesare pentru reprimarea următoarelor acte comise în mod intenţionat:

a. a. orice utilizare a bunurilor culturale prin violarea Convenţiei sau a prezentului Protocol;
b. b. orice export ilicit, alte mutări sau transferuri de proprietate a bunurilor culturale de pe teritoriul ocupat prin violarea Convenţiei şi a prezentului Protocol.

CAPITOLUL 5

ARTICOLUL 22
Conflicte armate neavând caracter internaţional

1. Acest Protocol se va aplica în situaţii de conflict armat fără caracter internaţional, care s-ar ivi pe teritoriul uneia dintre Părţi.
2. Acest Protocol nu se aplică situaţiilor de tulburări şi tensiuni interne, cum sunt revoltele, actele sporadice izolate de violenţă şi alte acte de un caracter similar.
3. Nimic din acest Protocol nu va fi invocat pentru afectarea suveranităţii unui stat sau răspunderii guvernului, prin toate mijloacele legitime pentru menţinerea sau restabilirea legii şi ordinii într-un stat sau pentru apărarea unităţii naţionale şi integrităţii teritoriale a statului.
4. Nimic din acest Protocol nu va prejudicia jurisdicţia primară a unei Părţi pe al cărei teritoriu a izbucnit un conflict armat neinternaţional privind violările prevăzute în art. 15.
5. Nimic din prezentul Protocol nu va fi invocat pentru o intervenţie, directă sau indirectă, sub orice motiv, într-un conflict armat sau în afacerile interne sau externe ale Părţii pe al cărei teritoriu a izbucnit acel conflict.
6. Aplicarea prezentului Protocol la situaţiile la care s-a făcut referire în paragraful 1 nu va afecta statutul juridic al părţilor la conflict.
7. UNESCO îşi poate oferi serviciile părţilor la conflict.

CAPITOLUL 6
Aspecte internaţionale

ARTICOLUL 23
Reuniunea Părţilor

1. Reuniunea Părţilor va fi convenită în acelaşi timp cu Conferinţa generală a UNESCO şi în coordonare cu Reuniunea Înaltelor Părţi Contractante, dacă o astfel de reuniune este solicitată de către Directorul General.
2. Reuniunea Părţilor îşi va adopta propriile sale reguli de procedură.
3. Reuniunea Părţilor va avea următoarele funcţii:
    a. de a alege membrii Comitetului, în conformitate cu articolul 24 paragraful 1;

b. de a aproba Liniile directoare stabilite de Comitet în conformitate cu art. 24 paragraful 27 subparagraful 1(a);
c. de a da îndrumări şi a supraveghea utilizarea fondului de către Comitet;
d. de a lua în considerare raportul supus Comitetului în conformitate cu art. 27 subparagraful 1 (d);
e. de a lua în discuţie orice problemă privind aplicarea prezentului Protocol şi de a face recomandări în mod corespunzător.

4. La cererea a cel puţin 1/5 din Părţi, Directorul General va decide convocarea unei Reuniuni Extraordinare a Părţilor.

ARTICOLUL 24
Comitetul pentru protecţia bunurilor culturale în situaţii de conflict armat

Comitetul pentru protecţia bunurilor culturale în situaţii de conflict armat este în felul următor stabilit:

1. el va fi compus din 12 Părţi care vor fi alese de către Reuniunea Părţilor;
2. Comitetul se va întruni o dată pe an în sesiune ordinară şi în sesiuni extraordinare ori de câte ori se consideră necesar;
3. în alegerea membrilor Comitetului, Părţile vor căuta să asigure o reprezentare echitabilă a diferitelor regiuni şi culturi din lume;
4. Părţile, membrii Comitetului vor alege ca reprezentanţi ai lor persoane calificate în domeniile patrimoniului cultural, apărare sau drept internaţional, şi vor căuta să se asigure că acest Comitet, în întregul său poate face expertize corespunzătoare în toate aceste domenii.

ARTICOLUL 25
Durata mandatului

1. O Parte va fi aleasă în Comitet pentru 4 ani şi va fi eligibilă pentru o realegere imediată doar o singură dată.
2. În virtutea prevederilor paragrafului 1, durata mandatului a jumătate dintre membrii aleşi pe perioada primului mandat se va încheia la sfârşitul primei sesiuni ordinare a Reuniunii Părţilor care urmează celei în care au fost aleşi. Aceşti membri vor fi selecţionaţi de către preşedintele acestei Reuniuni după prima alegere.

ARTICOLUL 26
Reguli de procedură

1. Comitetul va adopta regulile sale de procedură.
2. Cvorumul este constituit din majoritatea membrilor. Deciziile Comitetului vor fi luate cu majoritate de 2/3 din membrii săi votanţi.
3. membrii nu vor participa la votarea vreunei decizii privind bunurile culturale afectate de conflict armat la care aceştia sunt părţi.

ARTICOLUL 27
Funcţii

1. Comitetul va avea următoarele funcţii:
    a. să dezvolte Liniile directoare pentru implementarea prezentului Protocol;
    b. să acorde, să suspende sau să anuleze protecţia specială pentru bunurile culturale şi să stabilească, să menţină şi să promoveze Lista bunurilor culturale care beneficiază de o protecţie specială;
    c. să monitorizeze şi să supravegheze implementarea prezentului Protocol şi să promoveze identificarea bunurilor culturale aflate sub protecţie specială;
    d. să ia în considerare şi să comenteze rapoartele Părţilor, să examineze şi să-şi pregătească propriul raport privind implementarea acestui Protocol pentru Reuniunea Părţilor;
    e. să primească şi să ia în considerare cererile de asistenţă internaţională conform articolului 32;
    f. să decidă asupra folosirii Fondului;
    g. să exercite orice altă funcţie care i-ar fi încredinţată de către Reuniunea Părţilor.
2. Funcţiile Comitetului vor fi îndeplinite în cooperare cu Directorul General.
3. Comitetul va coopera cu organizaţiile internaţionale şi naţionale guvernamentale şi neguvernamentale având obiective similare cu cele ale Convenţiei şi ale Primului său Protocol şi cu cele ale prezentului Protocol. Pentru a asigura implementarea funcţiilor sale, Comitetul poate invita la reuniunile sale, cu rol consultativ, organizaţii profesionale competente, cum sunt cele care au relaţii

oficiale cu UNESCO, inclusiv Comitetul Internaţional al Scutului Albastru (CISB) şi organele sale consultative. Reprezentanţii Centrului Internaţional pentru Studiul Conservării şi Restaurării Bunurilor Culturale (Centrul de la Roma) (ICCROM) şi ai Comitetului Internaţional al Crucii Roşii (CICR) pot, de asemenea, să fie invitaţi în calitate de consultanţi.

ARTICOLUL 28
Secretariatul

Comitetul va fi asistat de către Secretariatul UNESCO, care va pregăti documentaţia Comitetului şi agenda reuniunilor sale şi va avea responsabilitatea implementării deciziilor sale.

ARTICOLUL 29
Fondul pentru protecţia bunurilor culturale în situaţii de conflict armat

1. Se înfiinţează un Fond având următoarele scopuri:
    a. furnizarea de asistenţă financiară sau de altă natură ca suport în sprijinirea măsurilor pregătitoare ce se iau în timp de pace, în conformitate *inter alia* cu art. 5, art. 10, subparagraful (b) şi art. 30.
    b. acordarea de asistenţă financiară sau altă asistenţă în legătură cu măsurile de urgenţă, provizorii sau de altă natură, ce vor fi luate pentru a proteja bunurile culturale în perioade de conflict armat sau pe perioade imediat următoare încetării ostilităţilor în conformitate cu *inter alia*, art. 8 subparagraful (a).
2. Fondul va constitui un fond de încredere, în conformitate cu prevederile regulamentului financiar al UNESCO.
3. Vărsămintele de la Fond vor fi folosite numai în scopurile pe care le va decide Comitetul în conformitate cu Liniile directoare definite în art. 23 subparagraful 3 (c). Comitetul poate accepta contribuţii ce vor fi folosite numai pentru un anumit program sau proiect, dacă acest Comitet va fi decis asupra implementării unui astfel de program sau proiect.
4. Resursele Fondului vor consta din:
    a. Contribuţii voluntare aduse de către Părţi;
    b. Contribuţii, donaţii sau moşteniri făcute de:
        i. Alte state;

ii. UNESCO sau alte organizaţii din sistemul Naţiunilor Unite;

iii. Alte organizaţii interguvernamentale şi neguvernamentale; şi

iv. Organe sau persoane fizice sau juridice;

c. orice profit provenind de la Fond;
d. fonduri rezultate din colectarea şi din veniturile obţinute în urma unor achiziţii organizate în beneficiul Fondului; şi
e. orice alte resurse, autorizate prin Liniile directoare aplicabile Fondului.

CAPITOLUL 7
Diseminarea informaţiei şi a asistenţei internaţionale

ARTICOLUL 30
Difuzarea

1. Părţile, se vor strădui, prin mijloace adecvate mai ales, prin programe educaţionale şi informative să întărească încrederea şi respectul faţă de bunurile culturale în rândul întregii populaţii.
2. Părţile vor difuza acest Protocol cât mai larg posibil atât în timp de pace, cât şi în timp de conflict armat.
3. Autorităţile militare sau civile care, în perioade de conflict armat, îşi asumă responsabilităţile cu privire la aplicarea prezentului Protocol vor fi familiarizate cu textul acestuia. În acest scop Părţile vor întreprinde următoarele:
    a. Vor elabora îndrumări şi instrucţiuni privind protecţia bunurilor culturale şi le vor încorpora în regulamentele lor militare;
    b. Vor dezvolta şi implementa, în cooperare cu UNESCO şi cu organizaţiile competente, guvernamentale şi neguvernamentale, programul de instruire în timp de pace şi programe educaţionale;
    c. Îşi vor comunica reciproc, prin intermediul Directorului General, informaţii cu privire la legi, prevederi administrative şi măsuri întreprinse conform subparagrafelor (a) şi (b);
    d. Îşi vor comunica reciproc, cât mai curând posibil, prin intermediul Directorului General, legile şi prevederile administrative pe care le-ar putea adopta pentru a asigura aplicarea prezentului Protocol.

ARTICOLUL 31
Cooperarea internaţională

În situaţii de violări grave ale prezentului Protocol, Părţile vor acţiona solidar, prin intermediul Comitetului sau individual, în cooperare cu UNESCO şi Naţiunile Unite şi în conformitate cu Carta Naţiunilor Unite.

ARTICOLUL 32
Asistenţa internaţională

1. O Parte poate solicita Comitetului asistenţă internaţională pentru bunurile culturale aflate sub protecţie specială, ca şi asistenţă cu privire la respectarea, dezvoltarea sau implementarea legilor, prevederilor şi măsurilor administrative la care face referire art. 10.
2. O Parte la conflict care nu este Parte la prezentul Protocol, dar care acceptă şi aplică prevederile art. 3 paragraful 2 poate cere asistenţă internaţională adecvată din partea Comitetului.
3. Comitetul va adopta reguli pentru supunerea cererilor în vederea acordării de asistenţă internaţională şi va definitiva formele în care se va acorda asistenţa internaţională;
4. Părţile sunt încurajate să acorde asistenţă tehnică de toate tipurile, prin intermediul Comitetului, acelor Părţi sau părţi la conflict care o solicită.

ARTICOLUL 33
Asistenţa UNESCO

a. O Parte poate solicita UNESCO asistenţă tehnică cu privire la organizarea protecţiei bunurilor sale culturale, cum ar fi acţiunea de pregătire în vederea protecţiei bunurilor sale culturale, măsuri preventive şi de organizare pentru situaţii de urgenţă, alcătuirea inventarului naţional al bunurilor culturale sau în legătură cu orice altă problemă rezultată din aplicarea prezentului Protocol. UNESCO va acorda o astfel de asistenţă în limitele fixate de programul său şi de resursele sale;
b. Părţile sunt încurajate să furnizeze asistenţă tehnică la nivel bilateral sau multilateral;
c. UNESCO este autorizat să facă Părţilor din proprie iniţiativă propuneri privind aceste aspecte.

CAPITOLUL 8
Aplicarea prezentului Protocol

ARTICOLUL 34
Puterile Protectoare

Prezentul Protocol se va aplica în cooperare cu Puterile Protectoare responsabile pentru protecţia intereselor Părţilor la conflict.

ARTICOLUL 35
Procedura de conciliere

1. Puterile Protectoare îşi vor oferi bunele oficii în toate cazurile în care ar putea fi util în interesul bunurilor culturale, mai ales dacă există un diferend între Părţile la conflict, născut din aplicarea sau interpretarea prevederilor acestui Protocol.
2. În acest scop, fiecare Putere Protectoare poate, la iniţiativa unei Părţi, a Directorului General sau din proprie iniţiativă, să propună părţilor la conflict o reuniune a reprezentanţilor săi şi în special autorităţilor responsabile cu protecţia bunurilor culturale, dacă consideră a fi corespunzător, pe teritoriul unui stat care nu este parte la conflict. Părţile la diferend vor fi obligate să dea curs propunerilor reuniunii făcute acestora. Puterile Protectoare vor propune spre aprobare Părţilor la conflict o persoană aparţinând unui stat care nu este parte la conflict sau o persoană recomandată de către Directorul general, persoană care va fi invitată să ia parte la o astfel de reuniune în calitate de preşedinte.

ARTICOLUL 36
Concilierea în absenţa Puterilor Protectoare

1. Într-un conflict în care nu este desemnată nici o Putere Protectoare, directorul General poate să-şi ofere bunele oficii sau să acţioneze prin orice altă formă de conciliere sau mediere în vederea soluţionării diferendului.
2. La cererea unei Părţi sau a Directorului General, preşedintele Comitetului poate propune Părţilor la conflict o întâlnire a reprezentanţilor lor şi în special a autorităţilor responsabile pentru protecţia bunurilor culturale dacă se consideră a fi adecvat, pe teritoriul unui stat care nu este parte la conflict.

ARTICOLUL 37
Traduceri şi rapoarte

1. Părţile vor traduce prezentul Protocol în limba lor oficială şi vor comunica aceste traduceri oficiale Directorului General.
2. Părţile vor supune Comitetului, la fiecare patru ani, un raport privind implementarea prezentului Protocol.

ARTICOLUL 38
Răspunderea statelor

Nici o prevedere a prezentului Protocol privind răspunderea penală individuală nu va afecta răspunderea statelor conform dreptului internaţional inclusiv cu privire la obligaţia de a acorda reparaţii.

CAPITOLUL 9
Clauze finale

ARTICOLUL 39
Limbi

Acest Protocol este redacta în arabă, chineză, engleză, franceză, rusă şi spaniolă, cele 6 texte fiind în mod egal autentice.

ARTICOLUL 40
Semnarea

Prezentul Protocol este încheiat la data de 26 mai 1999. el va fi deschis spre semnare de către toate Înaltele Părţi Contractante la Haga, în perioada 17 mai 1999 – 31 decembrie 1999.

ARTICOLUL 41
Ratificarea, acceptarea sau aprobarea

1. Prezentul Protocol va fi supus ratificării, acceptării sau aprobării de către Înaltele Părţi Contractante care l-au semnat, în conformitate cu procedurile lor constituţionale.
2. Instrumentele de ratificare, acceptare sau aprobare vor fi depuse la Directorul General.

ARTICOLUL 42
Aderarea

1. Prezentul Protocol va fi deschis aderării de către Înaltele Părţi Contractante începând cu 1 ianuarie 2000.
2. Aderarea se va face prin depunerea unui instrument de aderare la Directorul General.

ARTICOLUL 43
Intrarea în vigoare

1. Prezentul protocol va intra în vigoare la trei luni după depunerea a 20 de instrumente de ratificare, acceptare, aprobare sau aderare.
2. Ulterior, acesta va intra în vigoare pentru fiecare parte la trei luni după depunerea instrumentelor sale de ratificare, acceptare, aprobare sau aderare.

ARTICOLUL 44
Intrarea în vigoare în situaţii de conflict armat

În situaţiile la care fac referire art. 18 şi 19, Convenţia va produce efecte imediate ratificării, acceptării sau aprobării ori aderării la acest Protocol, depuse de către părţile la conflict fie înainte, fie după începerea ostilităţilor sau ocupaţiei. În astfel de cazuri, Directorul General va transmite comunicări conform art. 46 prin cele mai rapide mijloace.

ARTICOLUL 45
Denunţarea

1. Fiecare Parte poate denunţa acest Protocol.
2. Denunţarea va fi notificată printr-un instrument scris, depus la Directorul General.
3. Denunţarea va fi produce efecte la un an de la primirea instrumentelor de denunţare. Dacă, la expirarea acestei perioade, Partea care denunţă este implicată într-un conflict armat, denunţarea nu va produce efecte până la încetarea ostilităţilor ori până la terminarea operaţiunilor de repatriere a bunurilor culturale, oricare dintre aceste situaţii s-ar produce mai târziu.

ARTICOLUL 46
Notificarea

Directorul General va informa Înaltele Părţi Contractante, precum şi Naţiunile Unite cu privire la depunerea tuturor instrumentelor de ratificare, acceptare, aprobare sau aderare prevăzute de art. 41 şi 42 şi de denunţare prevăzute la art. 45.

ARTICOLUL 47
Înregistrarea la Naţiunile Unite

În conformitate cu art. 102 din carta Naţiunilor Unite, prezentul Protocol va fi înregistrat la Secretariatul Naţiunilor Unite la cererea Directorului General.

Drept pentru care, subsemnaţii, pe deplin autorizaţi în acest sens, au semnat prezentul Protocol.

Încheiat la Haga, la 26 mai 1999, într-un singur exemplar care va fi depozitat în arhivele UNESCO şi în trei copii certificate care vor fi transmise tuturor Înaltelor Părţi Contractante.

* Texte autentice în engleză, franceză, rusă şi spaniolă.